

Magyarország magasabb ligában játszik – A 2023-as Európai Innovációs Eredménytábla regionális következtetései

Magyarország magasabb ligában játszik 2023-tól, ha az innovációs kapacitását vizsgálják az Európai Unióban. Külföldi doktori hallgatók számában elől jár hazánk, a fokozatot szerzettek mutatójában azonban növekedésre van szükség.

A 2023. évi Európai Innovációs Eredménytábla kiemeli, hogy 2016 óta jelentősen, mintegy 8,5%-kal javult az innovációs teljesítmény a kontinensen, ami igazolja az EU azon törekvését, hogy előmozdítsa az innováció kultúráját. Huszonöt országnak javult az innovációs teljesítménye az említett időszakban, habár az utóbbi években lassabb ütemben, míg húsz tagállam esetében jelentős növekedés volt tapasztalható, hét tagállamban visszaesést figyeltek meg. Mindazonáltal a kevésbé robusztus innovációs rendszerekkel rendelkező országok jellemzően lassabban fejlődnek az uniós átlagnál.

Az innovációs teljesítmény a regionális innovációs eredménytábla szerint is javult az EU legtöbb régiójában 2016 óta. Noha az innovatív régiók jellemzően a leginkább innovatív országokban találhatók, előfordulnak kiemelkedően jól teljesítő régiók olyan tagállamokban is, amelyek viszonylag gyengébb innovációs teljesítményt nyújtanak.

Az eredménytáblán a tagállamok négy teljesítménycsoportba sorolhatók: vezető innovátorok (a teljesítmény meghaladja az uniós átlag 125%-át), erős innovátorok (a teljesítmény az uniós átlag 100%-a és 125%-a között van), mérsékelt innovátorok (a teljesítmény az uniós átlag 70–100%-a között mozog) és feltörekvő innovátorok (a teljesítmény az uniós átlag 70%-a alatt van). A fenti tábla kimutatja, hogy Dánia 2023-ban az első számú innovátor, megelőzve a korábbi évek listavezetőjét, Svédországot, utóbbinak szorosan a nyomában van Finnország, majd őt követi Hollandia és Belgium mint vezető innovátorok. Ausztria, Németország, Luxemburg, Írország, Ciprus és Franciaország erős innovátorok, teljesítményük meghaladja az EU átlagát. Észtország, Szlovénia, Csehország, Olaszország, Spanyolország, Málta, Portugália, Litvánia, Görögország és Magyarország mérsékelt innovátorok. Végül Horvátország, Szlovákia, Lengyelország, Lettország, Bulgária és Románia a feltörekvő innovátorok közé tartoznak.

Az elmúlt évhez képest a tagállamok eloszlása a teljesítménycsoportok között nagyrészt változatlan, azonban Magyarország jelentős előrelépést tett, és feljebb került egy teljesítménycsoporttal, így most már mérsékelt innovátornak számít. Franciaország és Luxemburg teljesítménye viszont enyhén csökkent, ami rávilágít az innovációs képességek folyamatos javításának szükségességére.

A 2016 és 2023 közötti időszakban a tagállamok közötti teljesítménybeli különbségek csökkentek – leginkább az erős és a mérsékelt innovátorok csoportjában. Azonban a teljesítménycsoportok eloszlása még mindig földrajzi koncentrációt mutat. Észak- és Nyugat-Európában található az innovációs vezetők és a legtöbb erős innovátor, míg Dél- és Kelet-Európában a mérsékelt és feltörekvő innovátorok kategóriája figyelhető meg. A 2023-as eredménytábla 32 mutatóból áll, amelyek 12 dimenzióba csoportosulnak, mint például a vonzó kutatási rendszerek, a vállalatok K+F-beruházásai és az információs technológiák használata.

Hazánk országprofilja alapján üdítő eredmény, hogy sikerült egy ligával feljebb lépni,¹ a mérsékelt innovátorok közé, teljesítménye az EU átlagának 70,4%-a, így elmarad kategóriájának átlagától, a teljesítménynövekedése szintén lassabb, mint az EU-átlag. Magyarország relatív erősségei közé tartozik a külföldi doktoranduszok jelenléte, az állami támogatások folyósítása a vállalati K+F-tevékenységekhez, a köz- és magánszektor közötti közös publikációk nagy száma, a közepes és magas technológiai tartalmú áruk exportja, valamint a tudomány és technológia területén a humán erőforrás munkahelyi mobilitása. A legnagyobb gyengeségei közé tartozik a dizájnalkalmazások, az üzleti folyamat-innovátorok, az innovatív vállalkozásokban történő foglalkoztatás alacsony mértéke, a doktoranduszok száma, valamint a felsőfokú végzettséggel rendelkező lakosság aránya.

Csehország,² hazánkhoz hasonlóan, a mérsékelt innovátorok ligájába tartozik, azonban 94,7%-kal a kategória átlagán felül teljesít. Relatív erősségei közé tartozik a nem K+F innovációs kiadások mértéke, az üzleti folyamatok innovátorainak száma, a köz- és magánszektor közötti közös publikációk nagy száma, a termékinnovátorok és az innovatív kkv-k együttműködésének hálózatosodása. A legnagyobb gyengeségei a szabadalmi beadványok, a publikációk idézettsége, a tudomány és technológia területén a humán erőforrás munkahelyi mobilitása, a felsőfokú végzettséggel rendelkező lakosság aránya, valamint az állami támogatás folyósításának alacsony mértéke a vállalati K+F-tevékenységekhez.

¹ Európai Bizottság 2023a.

² Európai Bizottság 2023b.

Lengyelország 62,8%-kal a feltörekvő innovátorok kategóriájába tartozik, relatív erősségei a dizájnalkalmazások, a vállalkozások által nyújtott információs technológiai képzések száma, a tudomány és technológia területén a humán erőforrás munkahelyi mobilitása, a védjegyek száma és a felsőfokú végzettséggel rendelkező lakosság aránya.³ A legnagyobb gyengeségei a fokozatot szerzettek alacsony száma, a szabadalmi beadványok volumene, a környezetbarát technológiák alkalmazásának hiánya, valamint az üzletifolyamat-innovátorok jelenlétének és az alkalmazottankénti innovációs kiadásoknak az alacsony mértéke.

Szlovákiának 65,6%-kal feltörekvő innovátorként relatív erősségei a közepes és magas technológiai tartalmú áruk exportja, az innovatív termékek értékesítése, az élethosszig tartó tanulás ösztönzése, a finomrészcseke-kibocsátású légszennyezés visszaszorítása és a nem K+F innovációs kiadások mértéke.⁴ A legnagyobb gyengeségei a tudomány és technológia területén a humán erőforrás munkahelyi mobilitása, a vállalati szektor K+F-kiadásainak, valamint a kormányzati támogatásnak az alacsony mértéke a K+F-tevékenységekhez, a szabadalmi beadványok és a kockázatitőke-kiadások száma.

Az interaktív statisztikai táblán regionális bontásban vizsgálva Európa térképét kiderül, hogy a V4-es országok fővárosai az egyes országok többi részéhez viszonyítva egy kategóriával jobban teljesítenek innovációs kapacitásukban.⁵ Az előbbi tény nem különösebben meglepő, az viszont igen, hogy míg Varsó és Pozsony a mérsékelték közé, addig Budapest az erős, Prága pedig a legmagasabb, vezető innovátorok kategóriájába tartozik.

A V4-ek 2016 óta bekövetkezett változásait vizsgálva a következő tendenciák rajzolódnak ki: Magyarország erős növekedést mutatott a külföldi doktoranduszok, a tudomány és technológia területén tevékenykedők munkahelyi mobilitása és a köz- és magánszektor közötti közös publikációk terén. Ugyanakkor erős csökkenést tapasztaltak az állami támogatások mértékében a vállalati K+F-tevékenységekhez, az innovatív termékek értékesítése és a környezetbarát technológiák alkalmazása terén. Csehországban jelentős növekedés tapasztalható az üzleti folyamatok innovátorai, a kockázatitőke-kiadások és a termékinnovátorok számában. Ugyanakkor erős csökkenés látható a vállalati K+F-tevékenységekhez folyósított állami támogatás mértéke, a közszféra K+F-kiadásai és a dizájnalkalmazások terén. Lengyelországban

³ Európai Bizottság 2023c.

⁴ Európai Bizottság 2023d.

⁵ Európai Bizottság [é. n.].

erős növekedés tapasztalható a vállalkozások által nyújtott információs technológiai képzések, a vállalati K+F-tevékenységekhez folyósított állami támogatás mértéke és az üzleti folyamatok innovátori terén. Ugyanakkor jelentős csökkenés mutatkozik meg a környezetbarát technológiák alkalmazása, a nem K+F innovációs kiadások és a dizájnalkalmazások tekintetében. Végül Szlovákia erős növekedést mutatott az élethosszig tartó tanulás, a köz- és magánszektor közötti közös publikációk és a nemzetközi tudományos publikációk terén. Azonban erős csökkenés tapasztalható a doktoranduszok számában, a környezetbarát technológiák alkalmazása és az innovatív termékek értékesítése tekintetében.

Összességében a V4-es országok változó tendenciákat mutatnak az innováció területén. Az állami K+F-támogatás változásai különösen fontosak, hiszen Magyarország és Lengyelország növekedést, míg Csehország és Szlovákia csökkenést mutat ezen a területen. Magyarország erős növekedést mutatott a külföldi doktoranduszok számában 2016 óta, azonban ezt a tendenciát nem követi a fokozatot szerzettek számának emelkedése. Csehországban, Lengyelországban és Szlovákiában mind csökken a fokozatot szerzettek száma annak ellenére is, hogy Lengyelország, Magyarországhoz hasonlóan, jelentős erőforrást fordít a K+F-tevékenységekre.

Az EU globális pozíciója az elmúlt évhez képest nem változott jelentősen, közel azonosan teljesít, mint Kína, és egyre jobban felzárkózik Ausztráliához, de a Kanadához, Dél-Koreához és az Egyesült Államokhoz viszonyított hátrány nőtt.

2023. július 17.

Felhasznált irodalom

- Európai Bizottság (2023a): *European Innovation Scoreboard 2023. Country Profile Hungary*. 2023. június. Online: https://ec.europa.eu/assets/rtd/eis/2023/ec_rtd_eis-country-profile-hu.pdf
- Európai Bizottság (2023b): *European Innovation Scoreboard 2023. Country Profile Czechia*. 2023. június. Online: https://ec.europa.eu/assets/rtd/eis/2023/ec_rtd_eis-country-profile-cz.pdf
- Európai Bizottság (2023c): *European Innovation Scoreboard 2023. Country Profile Poland*. 2023. június. Online: https://ec.europa.eu/assets/rtd/eis/2023/ec_rtd_eis-country-profile-pl.pdf
- Európai Bizottság (2023d): *European Innovation Scoreboard 2023. Country Profile Slovakia*. 2023. június. Online: https://ec.europa.eu/assets/rtd/eis/2023/ec_rtd_eis-country-profile-sk.pdf

Európai Bizottság [é. n.]: *European Innovation Scoreboard 2023 and Regional Innovation Scoreboard 2023*. Online: <https://ec.europa.eu/research-and-innovation/en/statistics/performance-indicators/european-innovation-scoreboard/eis>